

GENERALINIO ADVOKATO

F. G. JACOBS IŠVADA,

pateikta 2003 m. gruodžio 11 d.¹

1. Šioje byloje, pradėtoje pagal EB 230 straipsnį, Komisija prašo panaikinti Tarybos sprendimą 2002/114/EB².

2. Šis sprendimas (toliau – ginčijamas teisės aktas) buvo priimtas remiantis EB 88 straipsnio 2 dalies trečiąja pastraipa, pagal kurią Taryba turi teisę spręsti dėl pagalbos, kurią suteikia ar ketina suteikti valstybė narė, suderinamumo su bendrąja rinka, kai tai pateisina išimtinės aplinkybės. Remiantis šiuo sprendimu Portugalijai buvo leista grupei savo šalies kiaulių augintojų išmokėti sumas, lygias anksčiau suteiktai pagalbai, kurią augintojai turėjo grąžinti pagal Komisijos sprendimus³, pripažįstančius tą pagalbą nesuderinama su bendrąja rinka.

3. Ginčijamas teisės aktas nėra vienintelis pagal EB 88 straipsnio 2 dalies trečioje pastraipoje nustatytą procedūrą neseniai priimtas Tarybos sprendimas, kuriuo leidžiama suteikti pagalbą, skirtą kompensuoti ankstesniu neigiamu Komisijos sprendimu nurodytą kitos pagalbos grąžinimą jos gavėjams⁴. Nagrinėjama byla suteikia Teisingumo Teismui galimybę įvertinti, ar toks Tarybos naudojimas išgaliojimais yra suderinamas su Sutartyje numatyta valstybės pagalbos kontrolės sistema.

Teisinis pagrindas

4. EB 87 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta, kad „išskyrus tuos atvejus, kai ši Sutartis nustato kitaip, valstybės narės arba iš jos valstybinių išteklių bet kokia forma suteikta pagalba, kuri, palaikydama tam tikras įmones arba tam tikrų prekių gamybą, iškraipo konkurenciją arba gali ją iškraipyti, yra nesuderinama su bendrąja rinka“.

¹ – Originalo kalba: anglų.

² – 2002 m. sausio 21 d. Tarybos sprendimas 2002/114/EB dėl leidimo Portugalijos vyriausybei suteikti pagalbą Portugalijos kiaulių augintojams, kurie buvo 1994 m. bei 1998 m. suteiktos pagalbos gavėjai (OL L 43, 2002, p. 18).

³ – 1999 m. lapkričio 25 d. Komisijos sprendimas 2000/200/EB dėl Portugalijos įgyvendinamos pagalbos schemos intensyvios gyvulininkystės sektoriaus įsiskolinimams padengti ir kiaulininkystei atgaivinti (OL L 66, 2000, p. 20); 2000 m. spalio 4 d. Komisijos sprendimas 2001/86/EB dėl Portugalijos įgyvendintos pagalbos schemos kiaulininkystės sektoriuje (OL L 29, 2001, p. 49).

⁴ – Žr. 2000 m. kovo 20 d. Tarybos sprendimą 2000/257/EB dėl pagal 1983 m. gruodžio 19 d. nacionalinio teisės akto Nr. 700 nuostatas RIBS SpA suteiktos pagalbos Italijoje cukrinių runkelių sektoriaus restruktūrizavimui (OL L 79, 2000, p. 38).

nama su bendrąja rinka, kai ji daro įtaką valstybių narių tarpusavio prekybai“. 87 straipsnio 2 dalis tiksliai apibrėžia, kokia pagalba yra suderinama su bendrąja rinka. 87 straipsnio 3 dalis numato, kokia pagalba gali būti laikoma suderinama su bendrąja rinka.

6. 88 straipsnio 2 dalies trečioji ir ketvirtoji pastraipos numato:

„Kurios nors valstybės narės prašymu, Taryba, nukrypdamama nuo 87 straipsnio nuostatų arba 89 straipsnyje numatytų reglamentų, gali vieningai nuspręsti, kad tam tikra tos valstybės teikiama ar teiktina pagalba neprieštarauja bendrajai rinkai, jei toks sprendimas pateisinamas išimtinėmis aplinkybėmis. Jei dėl paminėtos pagalbos Komisija jau yra pradėjusi šios dalies pirmojoje pastraipoje nurodytą procedūrą, atitinkamai valstybei pateikus prašymą Tarybai toji procedūra sustabdoma, kol Taryba pareiškia savo požiūrį.

5. Komisijos pagrindinis vaidmuo prižiūrint ir kontroliuojant valstybių narių suteikiamą pagalbą numatytas Sutartyje. Pagal EB 88 straipsnio 1 dalį Komisija kartu su valstybėmis narėmis „nuolat kontroliuoja visas tose valstybėse esamas pagalbos sistemas“. 88 straipsnio 2 dalies pirmoji pastraipa leidžia bei įpareigoja Komisiją įvertinti, ar pagalba yra suderinama su 87 straipsniu ir, jei taip nėra, Komisija „priima sprendimą, reikalaujantį, kad atitinkama valstybė narė tokią pagalbą panaikintų ar pakeistų“ per nustatytą laikotarpį. 88 straipsnio 3 dalis įpareigoja valstybės nars pranešti Komisijai apie savo ketinimus suteikti pagalbą ar ją pakeisti bei draudžia juos įgyvendinti, kol Komisija nepriima sprendimo pagal 88 straipsnio 2 dalies pirmą pastraipą. Jei atitinkama valstybė neįvykdo tokio sprendimo, 88 straipsnio 2 dalies antroji pastraipa leidžia Komisijai ar bet kuriai suinteresuotai valstybei šio klausimo nagrinėjimą perduoti tiesiogiai Teisingumo Teismui.

Tačiau jei Taryba per tris mėnesius po minėto prašymo pateikimo savo požiūrio nepareiškia, sprendimą priima Komisija.“

7. EB sutarties 89 straipsnis įgalioja Tarybą priimti 87 ir 88 straipsnių taikymo reglamentus. Taryba, remdamasi šiais įgaliojimais, priėmė Reglamentą (EB) Nr. 659/1999, kuris nustato išsamias EB sutarties 88 straipsnio taikymo procedūrų taisykles⁵.

5 — 1999 m. kovo 22 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 659/1999, nustatantis išsamias EB sutarties 88 straipsnio taikymo taisykles (OL L 83, 1999, p. 1).

8. Pagal EB 36 straipsnį Sutartyje numatytos konkurencijos taisyklės, įskaitant valstybės pagalbą, žemės ūkio produktų gamybai ir prekybai taikomos tik tokiu mastu, kurį nurodo Taryba teisės aktuose, kuriais nustatoma ir įgyvendinama bendra žemės ūkio politika pagal EB 37 straipsnį.

11. Komisija 1999 m. lapkričio 25 d. Sprendimu 2000/200/EB ir 2000 m. spalio 4 d. Sprendimu 2001/86/EB (toliau – Komisijos sprendimai)⁷ pripažino didžiąją pirminės pagalbos dalį nesuderinama su bendrąja rinka ir nurodė ją grąžinti.

9. 1975 m. spalio 29 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 2759/75 dėl bendro kiaulienos rinkos organizavimo⁶ 21 straipsnyje numatyta, kad, išskyrus atvejus, kai reglamente nustatyta kitaip, Sutartyje įtvirtintos valstybės pagalbos nuostatos yra taikomos kiaulių auginimui ir prekybai bei kiaulienos produktų gamybai ir prekybai.

12. Portugalijos vyriausybei pateikus paraišką, Taryba 2002 m. sausio 21 d. priėmė ginčijamą teisės aktą, pagal kurį Portugalijos suteikta pagalba kiaulių augintojams, pirminės pagalbos gavėjams, „lygi sumoms, kurias šie gavėjai turi grąžinti“ pagal Komisijos sprendimus, buvo pripažinta suderinama su bendrąja rinka.

Faktinės aplinkybės ir ginčijamas teisės aktas

13. Ginčijamo teisės akto motyvų 13 ir 14 punktai taip pateisina šį teisės aktą:

10. Portugalija 1994 ir 1999 m. suteikė pagalbą kiaulininkystės sektoriui (toliau – pirminė pagalba). Apie 1994 m. suteiktą pagalbą nebuvo pranešta Komisijai, o apie 1999 m. suteiktą pagalbą buvo pranešta, tačiau ji buvo įgyvendinta prieš Komisijai nusprendžiant dėl jos suderinamumo su bendrąja rinka.

„(13) <...> suteiktos (pirminės pagalbos) grąžinimas komplikuoja daugelio gavėjų ekonominį gyvybingumą ir kai kuriuose regionuose sukeltų labai neigiamų socialinių padarinių, kadangi 50 % kiaulių koncentruojasi mažiau kaip 5 % teritorijos plote.

6 – OL L 282, 1975, p. 1.

7 – 3 išnašoje nurodyti sprendimai.

- (14) Dėl egzistuojančių išimtinių aplinkybių išimties tvarka ir tiek, kiek tai reikalinga sutrikusiai situacijai ištaisyti, šio sprendimo nurodytomis sąlygomis toji pagalba yra suderinama su bendrąja rinka.“ (Neoficialus vertimas.)

Komisijos bylinėjimosi išlaidas. Portugalijos vyriausybė įstojo į bylą Tarybos pusėje. Prancūzijos vyriausybė taip pat prašė leisti įstoti į bylą, tačiau tai padarė tik pasibaigus Teisingumo Teismo darbo reglamento 93 straipsnio 1 dalyje nurodytam terminui. Todėl jai buvo leista, vadovaujantis 93 straipsnio 7 dalimi, per žodinę proceso dalį, jei ši įvyktų, pateikti savo pastabas. Šiuo atveju nebuvo prašoma surengti posėdžio ir todėl jo buvo atsisakyta.

Teismo proceso tvarka ir šalių reikalavimai

14. Pagal EB 230 straipsnį pareikštu ieškiniu Komisija prašo Teisingumo Teismo panaikinti ginčijamą teisės aktą ir priteisti iš Tarybos bylinėjimosi išlaidas. Ji iš esmės tvirtina, kad Taryba neturėjo teisės priimti šio teisės akto, atsižvelgdama į Komisijos sprendimus dėl pirminės pagalbos. Todėl priimdama šį teisės aktą Taryba viršijo savo kompetenciją, piktnaudžiavo įgaliojimais ir pažeidė Sutartį bei Bendrijos teisės bendruosius principus. Papildomai Komisija pareiškia, kad Taryba padarė akivaizdžią vertinimo klaidą nusprenddama, kad egzistavo išimtinės aplinkybės, nurodytos EB 88 straipsnio 2 dalies trečioje pastraipoje. Be to, Komisija tvirtina, kad ginčijamas teisės aktas nėra tinkamai ir teisingai pagrįstas.

16. Taryba ir Portugalijos vyriausybė iš esmės tvirtina, kad ginčijamas teisės aktas apima naują pagalbą, kuri teisiniu požiūriu nėra susijusi su ankstesniais Komisijos sprendimais ir šie neturi jai poveikio.

Ginčijamų klausimų identifikavimas

17. Atsižvelgiant į šalių argumentus, turi būti išnagrinėti šie klausimai:

15. Taryba prašo Teisingumo Teismą atmes-
ti ieškinį kaip nepagrįstą ir priteisti iš

— Ar remdamasi EB 88 straipsnio 2 dalies trečiąja pastraipa Taryba gali priimti sprendimą dėl pagalbos, dėl kurios anksčiau buvo priimtas neigiamas Komisijos sprendimas?

- Ar Taryba gali bet kuriuo atveju patvirtinti pagalbą, kurios tikslas ir poveikis – padėti jos gavėjams grąžinti pagalbą, dėl kurios anksčiau buvo priimtas neigiamas Komisijos sprendimas?
 - Ar Taryba akivaizdžiai suklydo nusprendę, kad išimtinės aplinkybės pateisino ginčijamo teisės akto priėmimą?
 - Ar ginčijamas teisės aktas yra tinkamai ir teisingai pagrįstas?
19. Aš manau, kad Komisijos argumentai dėl pirmojo klausimo yra įtikinami.

Ar Taryba gali priimti sprendimą dėl pagalbos, dėl kurios anksčiau buvo priimtas neigiamas Komisijos sprendimas?

18. Komisija išdėsto keletą iš dalies sutampančių argumentų, siekdama įrodyti, kad jai priėmus neigiamą sprendimą dėl suteiktos pagalbos Taryba negali priimti priešingo sprendimo. Toliau pateikiami keturi jos argumentai man atrodo patys svarbiausi. Pirma, Komisija turi pagrindinę kompetenciją spręsti dėl pagalbos suderinamumo su bendrąja rinka, o Tarybos įgaliojimai šiuo klausimu yra išimtiniai ir todėl turėtų būti aiškinami siaurąja prasme. Antra, nustatyta šių įgaliojimų įgyvendinimo tvarka turi prasmę tik esant prielaidai, kad Komisija dar nepriėmė sprendimo. Kitu atveju reika-

20. Man atrodo aišku, kad, Komisijos tvirtinimu, pagal 88 straipsnio 2 dalį Tarybai ir Komisijai suteiktų kompetencijų santykis turi būti nustatomas pagal pirmumo principą, taigi, vienai institucijai nusprendus dėl suteiktos pagalbos suderinamumo, kitai yra užkertamas kelias priimti sprendimą dėl šios pagalbos.

21. Mano nuomone, šis principas aiškiai išplaukia iš Sutarties teksto. Be jo 88 straips-

nio 2 dalies trečios ir ketvirtos pastraipos reikalavimas, kad Komisija trims mėnesiams sustabdytų savo tyrimą, kol Taryba išnagrinės valstybės narės prašymą, neturėtų prasmės⁸. Jeigu Taryba išsaugotų teisę veikti neribotą laiką, netgi po to, kai Komisija priėmė sprendimą, trijų mėnesių laikotarpis negintų Tarybos laisvės nuspręsti dėl pagalbos bei nenustatytų termino, per kurį Taryba turi veikti.

ir taikoma tik esant išimtinėms aplinkybėms. Tarybos teisė bet kuriuo metu panaikinti neigiamą Komisijos sprendimą paverstų neįkais Sutartyje numatytą pareigų paskirstymą.

22. Šis principas taip pat atitinka bendrą atitinkamų Sutarties nuostatų tikslą užtikrinti veiksmingą ir objektyvią valstybės pagalbos kontrolę. Komisija yra tinkamesnė prižiūrėti valstybių narių veiklą nei Taryba, kurią sudaro valstybių narių atstovai. Todėl jai yra suteikta pirminė pareiga įvertinti pagalbos suderinamumą su bendrąja rinka⁹. Kaip aptarta 21 punkte, Tarybos kompetencijai, priešingai nei Komisijos, procesiškai apribota

23. Be tokio principo, mano nuomone, kiltų reali prieštaravimo tarp Tarybos sprendimo, priimto remiantis 88 straipsnio 2 dalies trečiąja pastraipa, bei Bendrijos teismo sprendimo dėl ankstesnio Komisijos sprendimo grėsmė. Jeigu Taryba išsaugotų teisę veikti neapibrėžtą laikotarpį Komisijai nusprendus dėl pagalbos suderinamumo, ji galėtų įsikišti prasidėjus ar netgi pasibaigus Bendrijos teismų procesams dėl ankstesnio Komisijos sprendimo¹⁰. Generalinio advokato H. Mayras žodžiais tariant, „nesuvokiama būtų tai, kad Sutarties autoriai būtų galėję leisti kilti prieštaravimui tarp Tarybos sprendimo, pagrįsto išimtinėmis ir leidžiančiomis nukrypti nuo (EB 87) straipsnio nuostatų aplinkybėmis, ir Teisingumo Teismo sprendimo, pagrįsto galutiniu šios Sutarties nuostatų aiškinimu“¹¹.

8 — Generalinis advokatas H. Mayras buvo tokios pačios nuomonės savo išvadoje byloje *Komisija prieš Vokietiją*, (1973 m. liepos 12 d. Sprendimas, 70/72, Rink. p. 835). Tačiau žr. generalinio advokato G. Cosmas išvadą byloje *Komisija prieš Tarybą*, (1998 m. vasario 19 d. Sprendimas, C-309/95, Rink. p. I-665, 45 punktas).

9 — Teisingumo Teismas savo praktikoje, kurioje paneigė nacionalinių teismų teisę vertinti pagalbos suderinamumą su bendrąja rinka, pripažino Komisijos pagrindinį vaidmenį šioje srityje. Žr. 1991 m. lapkričio 21 d. Sprendimą *FNCE* (C-354/90, Rink. p. I-5505, 14 punktas).

10 — Šie procesai gali vykti dėl pagal 230 straipsnį pareikšto ieškinio arba jie gali kilti Komisijai ar kitai valstybei narei pateikus ieškinį pagal 88 straipsnio 2 dalį.

11 — Nurodyta 8 išnašoje, p. 835, 2 skiltis.

24. Be to, man atrodo, kad pirmumo principas yra būtinas siekiant užtikrinti teisinį tikrumą. Be jo Taryba galėtų pakeisti Komisijos sprendimą bet kuriuo metu ir, kaip matyti iš šios bylos, ganėtinai ilgai po šio sprendimo priėmimo¹². Esant tokiai galimybei, kiltų stiprių abejonų dėl Komisijos, valstybių narių ir valstybės pagalbos gavėjų santykių apibrėžtumo. Pagalbos gavėjai turėtų didžiulę paskatą sustabdyti neteisėtos pagalbos grąžinimą ir sutelkti savo pastangas tam, kad įtikintų atitinkamą valstybę pateikti prašymą Tarybai. Valstybės narės veiksmais ar nacionalinių teismų sprendimu susigrąžinta pagalba vėliau galėtų būti grąžinta gavėjams. Tuo tarpu gavėjų konkurentams taip pat galėtų būti priteistas žalos atlyginimas su palūkanomis.

25. Sutartyje – 230 straipsnio penktojoje pastraipoje dėl tiesioginių ieškinių ir šios bylos aplinkybėmis EB 88 straipsnio 2 dalies ketvirtojoje pastraipoje – nustatytų terminų tikslas – sutrumpinti iki minimumo laiką, per kurį šalys nėra tikros dėl savo teisinės padėties. Mano nuomone, Sutarties projekto rengėjai neketino suteikti Tarybai laiko atžvilgiu neribotos teisės pakeisti neigiamą Komisijos sprendimą valstybės pagalbos srityje.

26. Taryba ir Portugalijos vyriausybė iš esmės įrodinėja, kad ginčijamu teisės aktu nebuvo siekiama pateisinti pirminę pagalbą, bet jis yra susijęs su nauja ir skirtinga pagalba. Aš pasisakysiu dėl šio argumento, kai nagrinėsiu antrąjį klausimą. Tačiau abi šalys taip pat pateikia argumentų ginčydamos Komisijos poziciją pirmuoju klausimu.

27. Taryba tvirtina, kad 88 straipsnio 2 dalis apriboja jos kompetenciją tiksliai išimtinių aplinkybių reikalavimu. Šiuo požiūriu ketvirtoje pastraipoje apibrėžtas trijų mėnesių laikotarpis sustabdo Komisijos tyrimą, tačiau nesukelia pasekmių Tarybai.

28. Taryba taip pat įrodinėja, kad Komisijos ginamas pirmumo principas prieštarautų Sutarties 7 straipsnio 1 dalies antrajai pastraipai, kuri numato, kad kiekviena institucija turi veikti jai Sutartimi suteiktos kompetencijos ribose, kadangi vienai institucijai suteikta kompetencija taptų sąlygine ir priklausytų nuo kitos institucijos pasiryžimo bei spartos veikti pirmai.

¹² — Ginčijamas teisės aktas buvo priimtas 2002 m. sausio 21 d., t. y. daugiau kaip po dvejų metų po pirmojo Komisijos sprendimo priėmimo.

29. Galiausiai Taryba pažymi, kad paprastai, esant nesuderinamiems tarpusavyje teisės aktams, tarp kurių nėra hierarchijos, vėlesnis aktas keičia ankstesnį, o ne atvirkščiai.

vienos institucijos kompetencija priimti sprendimus negali priklausyti nuo kitos institucijos ankstesnių veiksmų. Tai yra esminis Sutartyje numatytas teisės aktų leidybos procedūros požymis.

30. Tarybos argumentai manęs neįtikino.

31. Kaip jau paaiškinau¹³, man būtų nesuprantama, koks yra trijų mėnesių termino, numatyto 88 straipsnio 2 dalies ketvirtoje pastraipoje, tikslas, jei priimtas Komisijos sprendimas neužkirstų kelio Tarybai spręsti to paties klausimo. Todėl aš negaliu sutikti, kad išimtinių aplinkybių buvimas yra vienintelis Tarybos įgaliojimų pagal trečiąją pastraipą apribojimas.

32. Aš taip pat nematau, kad pirmumo principas kažkaip pažeistų kompetencijų priskyrimo principą, numatytą EB 7 straipsnio 1 dalyje. Mano nuomone, pagal 88 straipsnio 2 dalies trečiąją pastraipą Taryba gali veikti tik tuo atveju, jei Komisija dar turi priimti sprendimą dėl teiktinos pagalbos. Todėl nėra pagrindo manyti, kad

33. Galiausiai man neatrodo, kad šiuo atveju gali būti taikomas principas *lex posterior derogat priori*, nes čia kalbama apie du sprendimus dėl tų pačių aplinkybių, o ne apie vienas kitam prieštaraujančius teisės aktus. Bet kuriuo atveju dėl pirmiau išdėstytų priežasčių aš manau, kad teisingiau būtų taikyti pirmumo principą¹⁴.

34. Portugalijos vyriausybė pateikia kitą argumentą. Ji tvirtina, kad 88 straipsnio 2 dalies trečiosios pastraipos nuoroda į valstybės narės „teikiamą“ pagalbą įrodo, kad ši nuostata apima tą pagalbą, dėl kurios Komisija jau pareiškė savo požiūrį, kadangi, remiantis 88 straipsnio 3 dalimi, valstybė narė negalėjo suteikti tokios pagalbos, kol Komisija dėl jos nepriėmė galutinio sprendimo. *Ex hypothesi* Komisijos sprendimas turėtų būti neigiamas, nes kitu atveju valstybei nereikėtų kreiptis į Tarybą.

13 — Žr. 21 punktą.

14 — Šios išvados 20–25 punktai.

35. Manęs šis argumentas neįtikino.

būti naujai įvertinta remiantis EB 87 straipsnio 2 dalimi, o tai Taryba ir padarė priimdama ginčijamą teisės aktą.

36. Komisijos tvirtinimu, 88 straipsnio 2 dalies trečiosios pastraipos nuoroda į valstybės teikiamą pagalbą gali reikšti, kad pagalba yra neteisėta (suteikta apie tai nepranešus arba po pranešimo, bet nesulaukus teigiamo Komisijos sprendimo) ar esama pagalba (apie kurią neturi būti pranešta arba nereikia gauti leidimo prieš jos įgyvendinimą). Esant tokiam aiškinimui nereikia jokio išankstinio Komisijos sprendimo dėl pagalbos. Dėl pirmiau minėtų priežasčių kitoks 88 straipsnio 2 dalies aiškinimas būtų nesuderinamas su jos tekstu ir prasme.

38. Kadangi ginčijamas teisės aktas yra dėl naujos pagalbos, jis, Tarybos tvirtinimu, teisiškai nepaveikia Komisijos sprendimų, todėl jie lieka galioti ir veikti. Vadinasi, tariamas pirmumo principas nėra taikomas ginčijamam teisės aktui.

Ar Taryba gali patvirtinti pagalbą, kurios tikslas ir poveikis – padėti jos gavėjams grąžinti pagalbą, dėl kurios anksčiau buvo priimtas neigiamas Komisijos sprendimas?

39. Aplinkybę, kad ginčijamu teisės aktu patvirtinta pagalba buvo skirta kai kuriems pirminės pagalbos gavėjams, kad jos poveikis buvo kompensuoti kai kurias ekonomines pasekmes, atsiradusias grąžinus Komisijos sprendimuose nustatytas sumas, ar kad jos tikslas buvo daugmaž panašus į pirminės pagalbos tikslą, Taryba savo teisinėje analizėje laiko nereikšminga.

37. Taryba ir Portugalijos vyriausybė tvirtina, kad ginčijamas teisės aktas yra ne dėl pirminės pagalbos, dėl kurios Komisija priėmė sprendimus, bet dėl naujos pagalbos, apimančios kitus teisės aktus, skirtingą lėšų perdavimą bei kitokius pagalbos tinkamumo ir mokėjimo kriterijus. Tokia pagalba turėjo

40. Tarybos tvirtinimu, skirtingų sprendimų dėl viena po kitos suteiktos pagalbos schemų priėmimo tų pačių gavėjų atžvilgiu galimybė

yra aiškiai pripažinta Reglamento 659/1999¹⁵ 11 straipsnio 2 dalies trečioje pastraipoje, kurioje nurodyta, kad „Komisija valstybę narę gali įgalioti suderinti pagalbos (dėl kurios buvo priimtas sprendimas laikinai išieškoti) išieškojimą su skubios pagalbos išmokėjimu suinteresuotai firmai“. Taip pat virtina ir Teisingumo Teismo sprendimas *TWD*¹⁶, pripažinęs teisėtu Komisijos sprendimą, kuriuo nauja pagalba buvo pripažinta suderinama su bendrąja rinka, su sąlyga, kad ankstesniu sprendimu uždrausta pagalba bus tinkamai sugrąžinta.

41. Tarybos nuomone, tokia galimybė būtų logiška, nes neigiamas sprendimas dėl tam tikros pagalbos negalėtų uždrausti tiems patiems pagalbos gavėjams ateityje suteikti bet kurią kitą pagalbą. Teisingumo Teismas, atmesdamas principo „vieną kartą ir tik vieną kartą“ taikymą reorganizavimo pagalbos kontekste, patvirtino būtinybę išanalizuoti kiekvieną pagalbą individualiai, kadangi pagal šį principą „Komisija kiekvienu konkrečiu atveju negalėtų įvertinti, ar reorganizavimo pagalbos projektas yra būtinas Sutartyje numatytiems tikslams pasiekti“¹⁷.

42. Tarybos argumentai manęs neįtikino.

43. Akivaizdu, kad neigiamu Komisijos sprendimu nėra siekiama bet kokią vėlesnę pagalbą tiems patiems gavėjams laikyti nesuderinama su bendrąja rinka¹⁸.

44. Tačiau, mano nuomone, ginčijamu teisės aktu ketinama leisti suteikti pagalbą, kurios aiškus ir paprastas tikslas yra kompensuoti pirminės pagalbos gavėjams nurodytą jos grąžinimą. Šio teisės akto 1 straipsnyje nustatyta, kad leidžiama suteikti pagalbą „lygi sumoms, kurias (pirminės pagalbos) gavėjai turi grąžinti pagal Komisijos sprendimus“. Kaip aiškėja iš ginčijamo teisės akto motyvų 13 punkto, sunkumai, kuriuos ketinama spręsti šiuo ginčijamu teisės aktu, kyla iš naujos pagalbos gavėjų pareigos grąžinti pirminę pagalbą. Todėl ginčijamo teisės akto tikslas – kiek įmanoma neutralizuoti Komisijos sprendimų ekonomines pasekmes.

45. Komisija yra teisi tvirtindama, kad Taryba lengvai išvengtų pirmumo principo taikymo, jei ji galėtų priimti sprendimą leisti suteikti pagalbą, kurios tikslas ir poveikis – kompensuoti gavėjams nurodytą ankstesnės

15 — Nurodytas 5 išnašoje.

16 — 1997 m. gegužės 15 d. Sprendimas (C-355/95 P, Rink. p. I-2549).

17 — 2000 m. lapkričio 23 d. Sprendimas *Wirtschaftsvereinigung Stahl ir kt. prieš Komisiją* (C-441/97 P, Rink. p. I-10293, 55 punktas).

18 — Šiuo atžvilgiu žr. generalinio advokato H. Mayras išvadą byloje *Komisija prieš Belgiją* (1978 m. spalio 12 d. Sprendimas, 156/77, Rink. p. 1881, p. 1911).

pagalbos grąžinimą, nors dėl pirmiau išdėstytų motyvų, mano nuomone, EB 88 straipsnio 2 dalyje numatytos kompetencijos turi būti apibrėžiamos remiantis šiuo principu.

46. Todėl manyčiau, kad pagal 88 straipsnio 2 dalies trečiąją pastraipą Taryba negali priimti sprendimo leisti suteikti naują pagalbą, kurios tikslas ir poveikis yra kompensuoti jos gavėjams pagal ankstesnę Komisijos sprendimą nurodytą kitos pagalbos grąžinimą.

47. Remdamasis savo išvadomis dėl pirmųjų dviejų klausimų manyčiau, kad ginčijamas teisės aktas turi būti panaikintas, kadangi Taryba neturėjo kompetencijos veikti ir taip pažeidė 88 straipsnio 2 dalies trečiąją pastraipą. Kiti susiję teisiniai pagrindai dėl piktnaudžiavimo įgaliojimais ar dėl kitų Bendrijos teisės nuostatų ar bendrųjų principų pažeidimo iš dalies sutampa, ir juos pripažinus pagrįstais būtų pasiektas tas pats mano aptartas rezultatas, todėl jų toliau nagrinėti nereikia.

48. Manyčiau, kad mano pasiūlytas aiškinimas nepažeidžia nei valstybės narės laisvės

pateikti prašymą, nei Tarybos teisės priimti sprendimą pagal 88 straipsnio 2 dalies trečiąją pastraipą. Komisija, atlikdama suteiktos pagalbos tyrimą pagal 88 straipsnio 2 dalį, turi išdėstyti savo abejones suinteresuotai valstybei narei. Tada valstybė turės pakankamai informacijos nuspręsti, ar ji nori kreiptis į Tarybą prieš Komisijai priimant galutinį sprendimą¹⁹. Be to, jei valstybė narė būtų nepatenkinta Komisijos sprendimu, mano nuomone, ji turėtų per nustatytą laiką pareikšti ieškinį pagal 230 straipsnį.

49. Nepaisant mano anksčiau pateiktų išvadų, aš siūlyčiau taip pat įvertinti papildomus Komisijos pateiktus pagrindus: Tarybos akivaizdžią vertinimo klaidą nusprendžiant, kad egzistavo išimtinės aplinkybės, pateisinančios 88 straipsnio 2 dalies trečiojoje pastraipoje numatytos procedūros taikymą, bei Tarybos nesugebėjimą tinkamai pagrįsti ginčijamo teisės akto.

19 – Šios bylos kontekste, atsižvelgiant į 3 išnašoje nurodytus Komisijos sprendimus, žr. Komisijos sprendimus (OL C 83, 1998, p. 5 ir OL 1999 C 220, p. 19), pradedančius EB 88 straipsnio 2 dalyje numatytą procedūrą. Dėl dabartinės situacijos žr. 5 išnašoje nurodyto Reglamento Nr. 659/1999 4 straipsnio 4 dalį ir 6 straipsnio 1 dalį.

Ar Taryba akivaizdžiai suklydo nusprendžiamą, kad išimtinės aplinkybės pateisino ginčijamo teisės akto priėmimą?

Taryba turi įvertinti sudėtingą ekonominę padėtį. Ši užduotis gali pasirodyti dar sudėtingesnė žemės ūkio srityje. Todėl, mano manymu, Tarybos diskrecija turi būti apribota.

50. Papildomai Komisija tvirtina, kad Taryba padarė akivaizdžią vertinimo klaidą nusprendžiamą, kad pirminės pagalbos gavėjams iškilę sunkumai dėl pareigos ją grąžinti savaime yra išimtinės aplinkybės 88 straipsnio 2 dalies trečiosios pastraipos prasme.

51. Ginčijamo teisės akto motyvų 14 punkte nusprendžiamą, kad egzistavo išimtinės aplinkybės, Taryba motyvų 13 punkte atsižvelgė į tą faktą, kad suteiktos pirminės pagalbos grąžinimas komplikuočių didelio skaičiaus gavėjų ekonominį gyvybingumą ir kai kuriuose regionuose sukeltų labai neigiamų socialinių pasekmių, kadangi 50 % Portugalijos kiaulių koncentruojasi mažesniame kaip 5 % teritorijos plote.

53. Komisija yra teisi tvirtindama, kad pagalbos, neteisėtai suteiktos prieš Komisijai priimančią neigiamą sprendimą, grąžinimas yra visai normali ir logiška šios pagalbos pripažinimo nesuderinama su bendrąja rinka pasekmė. Teisingumo Teismas ne kartą yra patvirtinęs, kad Komisija gali nurodyti grąžinti pagalbą, kai dėl jos priima neigiamą sprendimą²¹. Remdamasi Reglamento Nr. 659/1999²² 14 straipsniu, Komisija dabar privalo nurodyti išieškoti pagalbą, dėl kurios ji priėmė neigiamą sprendimą, išskyrus tuos atvejus, kai tai prieštarautų Bendrijos teisės bendriesiems principams. Pagalbos išieškojimas leidžia atkurti prieš tai buvusią padėtį, kartu pašalinant dėl šios pagalbos atsiradusius konkurencijos iškraipymus. Taigi tai yra būtinas ir esminis Bendrijos vykdomos valstybės pagalbos kontrolės sistemos požymis.

52. Aš neabejoju, kad Taryba turi plačią diskreciją sprendžiant, ar ir kada egzistuoja išimtinės aplinkybės, kurios gali pateisinti leidimą suteikti tokią pagalbą²⁰. Tokiu atveju

54. Taip pat, mano nuomone, verslo subjektų patiriami sunkumai grąžinant pagalbą

20 — Žr. 1996 m. vasario 29 d. Sprendimą *Komisija prieš Tarybą* (C-122/94, Rink. p. I-881, 18, 19, 24 ir 25 punktai).

21 — Žr., pvz., 8 išnašoje nurodyto sprendimo *Komisija prieš Vokietiją* 13 punktą.

22 — Nurodyta 5 išnašoje.

negali būti laikomi išimtinėmis aplinkybėmis. Teisingumo Teismas yra patvirtinęs, kad atitinkama valstybė narė Komisijai nurodžius turi siekti susigrąžinti pagalbą, net jei tai reikštų verslo subjekto žlugimą²³. Valstybei narei leidžiama pasiteisinti tik visišku pagalbos išieškojimo negalimumu.

kadangi Taryba padarė akivaizdžią vertinimo klaidą nuspręsdama, kad egzistavo išimtinės aplinkybės, leidusios jį priimti.

55. Atitinkamai man atrodo, kad Taryba, priimdama ginčijamą teisės aktą, padarė akivaizdžią vertinimo klaidą nuspręsdama, kad išimtinės aplinkybės egzistavo, nes pirminės pagalbos gavėjai patyrė ekonominių nuostolių ją grąžindami.

56. Nors Taryba ir gali pateisinti savo įsikišimą ekonominėmis bei socialinėmis aplinkybėmis, tačiau, mano nuomone, tokios aplinkybės turi būti nesusijusios su ankstesnių Komisijos sprendimų reikalavimu grąžinti suteiktą pagalbą.

57. Todėl aš manau, kad Komisija įrodė taip pat savo pirmąjį papildomą pagrindą ir kad ginčijamas teisės aktas turi būti panaikintas,

Ar ginčijamas teisės aktas yra tinkamai ir teisingai pagrįstas?

58. Galiausiai, taip pat papildomai, Komisija pareiškia, jog net ir esant prielaidai, kad išimtinės aplinkybės egzistuoja šioje byloje, ginčijamu teisės aktu Taryba neįrodė jų buvimo. Didžioji dalis šio teisės akto motyvų skirta Komisijos sprendimų priėmimo istorijos bei 1998 m. situacijos Portugalijos kaulininkystės sektoriuje aprašymui. Komisijos manymu, ginčijamame teisės akte nėra išaiškinta, kodėl susidariusi padėtis turėtų būti laikoma ypatinga ar kodėl ji pateisina naujos pagalbos suteikimą, o visos nurodytos priežastys, pateisinančios ginčijamo teisės akto priėmimą, yra susijusios su pirmine pagalba.

59. Man atrodo, kad yra būtina išskirti esmines ir formalias aplinkybes, dėl kurių ginčijamas teisės aktas negali būti laikomas pagrįstu.

23 – Žr. 1986 m. sausio 15 d. Sprendimą *Komisija prieš Belgiją* (52/84, Rink. p. 89, 16 punktas).

60. Dėl pirmųjų aš jau pagrindžiau, kad Taryba neteisingai nustatė, jog išimtinėmis aplinkybėmis gali būti pripažinta sudėtinga pirminės pagalbos gavėjų padėtis, susidariusi atsiradus pareigai ją grąžinti.

61. Dėl antrųjų ginčijamas teisės aktas aiškiai ir nedviprasmiškai išdėsto Tarybos pa-

grindimą leisti suteikti pagalbą, t. y. būtinumą išmokėti kompensacijas sudėtingoje padėtyje atsidūrusiems Portugalijos kiaulių augintojams, atsiradus pareigai grąžinti pirminę pagalbą. Nors, mano nuomone, toks pagrindimas nėra teisingas, jis tinkamai informuoja ginčijamu teisės aktu paveiktus asmenis apie Tarybos motyvaciją jį priimant bei leidžia Teisingumo Teismui panaudoti savo priežiūros jurisdikciją.

Išvada

62. Atsižvelgdamas į pirmiau paminėtus pastebėjimus manau, kad Teisingumo Teismas turėtų:

1. Panaikinti 2002 m. sausio 21 d. Tarybos sprendimą 2002/114/EB dėl leidimo Portugalijos vyriausybei suteikti pagalbą Portugalijos kiaulių augintojams, kurie buvo 1994 m. bei 1998 m. suteiktos pagalbos gavėjai.
2. Priteisti iš Tarybos bylinėjimosi išlaidas.
3. Nurodyti įstojusioms į bylą šalims Portugalijai ir Prancūzijai padengti savo bylinėjimosi išlaidas.